

морфологічних, лексико– граматичних та синтаксичних засобів вираження ввічливості у сучасній англійській мові як на базі художньої літератури, так і живого мовлення. Припускаємо вагомість можливих розвідок на основі корпусів англійської мови, особливо в аспекті порівняльного аналізу вираження ввічливості в мовленні в різних варіантах англійської мови (британський, американський та ін.) та контекстах (бізнесовому, освітянському, громадських інституцій і т.п.).

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Brown P. Politeness : Some Universals in Language Usage / P. Brown, S. Levinson. – Cambridge : CUP, 1987. – 345 p.
2. Grice H. P. Logic and conversation / H. P. Grice // Syntax and Semantics / Cole P. & Morgan J. (eds.). – Volume 3. – 1975. – New York : Academic Press. – pp. 41– 58.
3. Grice H. P. Studies in the Way of Words. – Cambridge : Harvard University Press, 1991. – 395 p.
4. Lakoff R. T. The logic of politeness or minding your p's and q's / R.T. Lakoff // Papers from the 9th Regional Meeting. – Chicago, IL : Chicago Linguistic Society, 1973. – P. 292– 305.
5. Leech G. N. Principles of Pragmatics. – London : Longman, 1983. – 250 p.
6. Watts R. J. Politeness. – Cambridge : CUP, 2003. – 318 p.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

7. Brown D. Angels and Demons [Електронний ресурс] / Dan Brown. – Режим доступу : http://vk.com/doc197871620_192555816?hash=d070320-a55ee9e0a70&dl=d3eed2272e7af0ff8a
8. Brown D. The Da Vinci Code [Електронний ресурс] / Dan Brown. – Режим доступу : http://hrsbstaff.ednet.ns.ca/engramja/ENG_11/The.Da.Vinci.Code.pdf

**Зоряна Батринчук
(Чернівці)**

КОЛЬОРОНІМИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ІНДИВІДУАЛЬНО– АВТОРСЬКОЇ МОВНОЇ КАРТИНИ СВІТУ СИЛЬВІЇ ПЛАТ

Розглянуто особливості функціонування кольоронімів у поезії Сильвії Плат в період з 1956 по 1961 рік як елемент індивідуально–авторської картини світу поетеси. Завдяки кванти тативному та емпіричному аналізу виокремлених кольоронімів, вдалося визначити передумови вживання кольороназв, визначити основні риси «сповідальної поезії» та особливості внутрішнього стану поетеси.

Ключові слова: індивідуально–авторська картина світу, кольоро–нім / кольороназва, сповідальна поезія, мовна особистість

Рассматриваются особенности функционирования цветоназваний в поэзии Сильвии Плат в период с 1956 по 1961 год как элемент индивидуально–авторской картины мира поэтессы. Благодаря количественному и эмпирическому анализу цветоназваний удалось определить причины использования цветоназваний, особенности «исповедальной поэзии», а также особенности внутреннего состояния поэтессы.

Ключевые слова: индивидуально–авторская картина мира, цветоназвание, исповедальная поэзия, языковая личность

Author's worldview has been an issue for linguistic research since the second half of the XXth century. Due to the fact, that native speaker reflects the reality modifying it by his principles and peculiarities of his mode of thinking, his personal worldview is created. The worldview can be expressed with the help of spatial, quantitative, ethical parameters. Language, traditions, landscape, education and other social factors can affect the worldview. Author's worldview is the store of his language means, which he uses to describe the phenomena of world. In the framework of author's worldview the linguistic personality is also worth mentioning. Linguistic personality is a system of language and verbal means that are typical for a certain native speaker. The structure of linguistic personality is described as a complex phenomenon consisting of prototypical and peripheral units, which can be isolated within the framework of different linguistic theories, according to the author.

The article presents the analysis of color–names found in Sylvia Plath's poems from the beginning of 1956 till 1961 being a component of Sylvia Plath's personal worldview. Being a founder of confessional poetry, known for her special style in writing Sylvia Plath describes her feelings with the help of different language and stylistic means among which color–names can be found. The color–names are classified and grouped according to the main/side and chromatic / achromatic parameters of color. The results of the research showed that color–name “green” predominates in the investigated poems and serves to indicate natural phenomena, landscapes; the achromatic color–names “white” and “black” stand for indicating the author's emotional experience and her sufferings. That is why found color–names can give an idea of Sylvia Plath's personal worldview which is influenced by her observation from nature and her inner sufferings.

Key words: author's worldview, color–names, confessional poetry, linguistic personality

Поняття картини світу (у тому числі і мовної) будується на вивченні уявлень людини про світ. Якщо світ – це людина і середовище в їх взаємодії, то картина світу – результат переробки інформації про середовище і людину. Таким чином, представники когнітивної лінгвістики справедливо стверджують, що наша концептуальна система, відображена у вигляді мовної картини світу, залежить від фізичного та культурного досвіду і безпосередньо пов'язана з ним.

Картина світу може бути представлена за допомогою просторових, тимчасових, кількісних, етичних або інших параметрів. На її формування впливають мова, традиції, природа і ландшафт, виховання, навчання та інші соціальні чинники [3, с. 671].

Індивідуально–авторська картина світу – те, як бачить світ носій мови – творець текстів; це арсенал тих мовних засобів, які використовує автор для опису світу. Дослідження мовної особистості наприкінці ХХ – початку ХХІ століття є одним із пріоритетним напрямів вітчизняного мовознавства. Мова людини, її особливості, притаманна їй специфіка картини світу є предметом особливої уваги лінгвістів. Лінгвісти змушені послуговуватись фактами культурології, психології, історії та інших наук, виводячи нові дані мовного матеріалу.

Сприймаючи світ, людина виокремлює актуальні для свого поля зору елементи, членує світ на фрагменти, а вже із них творить власне бачення дійсності. Концептуалізація в сучасній лінгвістиці – «наскрізний» для різних форм пізнання процес структуризації знання із деяких мінімальних концептуальних одиниць. Мова особистості невіддільна від культури, в мові кожного носія відображається сучасна культура, а також фіксується її попередній стан. В загальнонаціональній мові закріплена національна картина світу, яка охоплює систему сталих образів та порівнянь [4, с. 83].

Мовна особистість – конкретний носій мови, що в змозі розуміти, продукувати тексти. Це особистість, виражена в мові та охарактеризована на основі аналізу продукованих нею текстів з точки зору використання системних засобів мови для відображення свого бачення дійсності. Людина в мові – мовна особистість – проявляється як у системі культурних концептів, так і в авторській концептуальній системі, переважна частина якої співпадає із національною концептуальною системою, визначені характеристики останньої мають діагностичне значення для

встановлення специфіки національного характеру (В. Верещагін, Ю. Караулов, В. Телія, С. Тер–Мінасова) [4, с. 88].

Лінгво–когнітивний рівень аналізу мовної особистості має на меті описати мовну картину світу саме цієї особистості. Перший рівень вивчення мовної особистості, що спирається на сукупність продукованих нею текстів художнього характеру має на меті виокремлення та аналіз змінної, варіативної частини в її картині світу, що є особливою та неповторною для цієї особистості [3, с. 671]. Особливу уваги привертає проблема індивідуального світобачення, авторської картини світу.

У художньому тексті мовна особистість характеризується специфікою власної мовної картини світу та словника, що складає основу цієї картини. Художній світ автора формують індивідуально–авторські художні елементи [1, с. 43].

Мета статті – дослідити функціонування кольоронімів у індивідуально–авторській мовній картині світу Сильвії Плат.

Актуальність дослідження полягає у виокремленні складових елементів індивідуально–авторської картини світу Сильвії Плат (зокрема кольоронімів) як засновниці жанру «сповідальної поезії». Серед **завдань** зазначимо такі: визначення передумов застосування окремих кольоронімів, систематизація та аналіз кольоронімів у поезіях Сильвії Плат, визначення особливостей індивідуально–авторської картини світу Сильвії Плат.

Об'єкт дослідження становлять кольороніми як елемент індивідуально–авторської мовної картини світу Сильвії Плат.

Предметом дослідження є функціональні ознаки кольоронімів у поезії Сильвії Плат. **Матеріал** дослідження складають поезії Сильвії Плат за період 1956–1962 р., загальна кількість поезій – 150.

Глобальна проблема колірної картини світу – це проблема можливої категоризації кольору. При побудові моделі смислових відносин у «назвах кольору» дослідник стикається з неможливістю знайти єдиний принцип для відбору та класифікації одиниць.

Вивчаючи вербалізацію колірного сприйняття, лінгвісти поділяють кольороніми на дві групи – основні (абсолютні) і відтінкові. Абсолютні кольороназви, у свою чергу, діляться на хроматичні, які називають сім кольорів базового спектру веселки (червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий), і ахроматичні (чорний, білий, сірий). Всі інші кольороназ-

ви називають відтінковими. Вони розрізняються за способом передачі відтінків. Виділяють групу кольороназв, які передають відтінки кольору аналітично; серед них колірні прикметники: а) вторинної номінації (бузковий, молочний); б) з обмеженою сполучуваністю (білявий, карий); в) запозичені (індіго); г) неологізми і архаїзми (смарагдовий, кубовий); д) термінологічні (кобальт, ультрамарин) [1, с. 103].

Ю. Д. Апресян в основі розподілу колірних прикметників вбачає семантичну ознаку межі: «Якщо спектр розділити на ділянки, (червоний, оранжевий, жовтий і т. ін.), то максимальній межі певного кольору буде відповідати середина відповідної ділянки. Дійсно, на ділянці червоного кольору, наприклад, ухилення в одну сторону буде давати поступовий перехід в помаранчевий колір, а ухилення в інший бік – у фіолетовий. Середина ж ділянки буде відповідати ідеально червоному кольору. Аналогічно будуть утворюватись і інші позначення кольору [1, с. 44].

У проаналізованих поезіях Сильвії Плат знаходимо 75% вживання основних хроматичних кольоронімів (зелений, червоний, оранжевий, синій, фіолетовий, жовтий), 25% ахроматичних кольорів (чорний, білий). Найчастіше авторка використовує кольоронім “green” / зелений – 105 випадків вживання. Авторка застосовує ЗЕЛЕНИЙ на позначення якостей рослинного світу, явищ природи, ландшафту: “...From under crunch of my man's boot *green* oat-sprouts jut...” [5, p. 26], “It were a *green*-tipped leaf kindled by my love's pleasing” [5, p. 31], або у метафоричному значенні, що стосується етапів зрілості людини “Born *green* we were to this flawed garden” [5, p. 30]. Завдяки тому, що у сучасній американській літературі зберігається тенденція до описів природи, проблеми взаємин «людина–природа», стає зрозумілою причиною частоті зумовленості використання кольороніму ЗЕЛЕНИЙ, що відносять до основних, хроматичних кольорів.

Друге місце за кількістю слововживань у проаналізованих поезіях Сильвії Плат посідає кольоронім “white”/білий (95 випадків вживання). Найчастіше кольоронім вживається на позначення побутових предметів : “...Under *white* wall and Moorish window, grief's honest grimace, debased by time...” [5, p. 47], “..The bay's sheer, extravagant blue, *white* house...” [5, p. 48] “...Report *white* pillars, a blue sky, the ghosts, kindly” [5, p.72], “... Men in *white* undershirts circled, tending without stop those greased machines” [5, p.

67], а також абстрактних понять, де мають місце метафори: “*White* catalpa flowers tower, topple, cast a round *white* shadow in their dying” [5, p. 98], “*White*: it is a complexion of the mind” [5, c. 55], “*Lucina*, bony mother, laboring among the socketed *white* stars”, [5, p. 45] “A *white* mist is going up. The small green nostrils breathe” [5 p.102]. Особливо цікавою є поезія “Moonrise”, де знаходимо 22 випадки вживання кольороніму “white”/білий, що покликаний посилити образність описаних явищ: “*Grub-white* mulberries redden among leaves. I’ll go out and sit in *white* like they do, doing nothing. July’s juice rounds their nubs. This park is fleshed with idiot petals”, “Death may *whiten* in sun or out of it. Death *whitens* in the egg and out of it. I can see no color for this *whiteness*. *White*: it is a complexion of the mind” [5, p. 56]. Останній приклад ілюструє внутрішній стан поетеси, а ахроматичний БЛІЙЙ посилює безпорадність, сум автора (як відомо, Сильвія Плат страждала від депресії, як наслідок – на злеті творчої кар’єри вона закінчила життя самогубством).

Кольоронім “blue” / синій авторка вживає 48 разів у своїх творах. Основний хроматичний синій в поезіях Сильвії Плат дає означення повсякденним предметам, природнім явищам, які найчастіше стосуються неба: “You, luckier, report white pillars, a *blue* sky...” [5, p. 72], “Skies once wearing a *blue*, divine hauteur, ravel above us, mistily descend” [5, p. 98], “... The sight of those *blue*, unseen waves for which the ghost of Bocklin grieves” [5, p. 26]. Задля досягнення стилістичного ефекту насичення кольору, авторка застосовує найвищий ступінь порівняння відносного прикметника, порушуючи таким чином правила традиційної граматики: “I woke one day to see you, mother, floating above me in *bluest* air...” [5, p. 78].

Абсолютний хроматичний кольоронім “red”/червоний застосований авторкою у проаналізованих поезіях 40 разів, в більшості випадків автор персоніфікує цей колір: “Or, at most, to a mille–fleurs tapestry. But the couch stood stubborn in its jungle: *red* against green, *red* against fifty variants of green” [5, p. 86], “To feed his eye with *red*: such *red*! under the moon” [5, p. 96], “Retrogressed to blowze, I next chose *red*; argued my conscience clear which robbed the park of less *red* than withering did. Musk satisfied my nose, *red* my eye...” [5, p. 103].

Випадків вживання абсолютного ахроматичного кольороніму “black”/чорний у поезіях Сильвії Плат знаходимо 18. Найчастіше рядки, що містять кольоронім “black” мають негативну конотацію : “We gave good use as ship and house is *black* with tarry

muck” [5, p. 108], “The *black* ducks dive. And though your graciousness might stream, to that spumiest dove. Against both bar and tower the *black* sea runs” [5, p. 112], “Stones, strode out in your dead *black* coat, *black* shoes, and your *black* hair till there you stood, dressed in *black*, everybody in mourning for someone. They set their stout chairs back to the road and face the dark” [5, p. 121]

Кольоронім “yellow”/жовтий у проаналізованих поезіях знаходимо 17 разів. Основний хроматичний колір позначає явища природи, дає означення предметам побуту: “When burns and brands that *yellow* gaze? I hurl my heart to halt his pace” [5, p. 43], а також є частиною метафори: “An arena of *yellow* eyes watched the changing shape he cut” [5, p. 36].

Найменш уживаними у проаналізованих поезіях є кольороніми “orange”/оранжевий, “purple”/пурпурний – 16 та 9 випадків відповідно. Ці основні хроматичні кольороназви поетеса використовує для означення предметів побуту: “*Orange* roof– tiles, *orange* chimney pots, and see that first house, as if between mirrors...” [5, p. 201], явищ природи : “The berries *purple* and bleed. The *purple* egg–stones : from Great Head’s knob to the filled–in Gut...” [5, p. 153].

Здійснений аналіз кольоронімів дає підстави стверджувати, що кольороніми як елемент індивідуально–авторської мовної картини світу Сильвії Плат, які зустрічаємо в період творчого злету поетеси (1956–1962), вказують на те, що відображення дійсності у творчості Сильвії відбувається за допомогою зовнішніх вражень від природи, про що свідчить великий відсоток використання нею кольороніму “green”/зелений, що вжитий для позначення рослинного світу, ландшафту. Цікавим є той факт, що, незважаючи на те, що кольоронім “white”/білий зазвичай стосується умиротворення та спокою, у рядках Сильвії Плат цей ахроматичний кольоронім має містичну, негативну конотацію, часто пов’язаний із потойбічним світом. Ще один ахроматичний кольоронім “black”/чорний виконує схожу із “white”/білий функцію, позначаючи жалобу, поняття, пов’язані із смертю та сумом, однак частота використання цієї кольороназви є набагато меншою. Оскільки Сильвія Плат вважається засновницею жанру «сповідальної поезії», її лірика сповнена внутрішніх переживань, стає зрозумілим мотив таких слововживань.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у детальнішому дослідженні індивідуально–авторської картини світу Сильвії

Плат, виокремленні, аналізі та характеристиці інших елементів індивідуально–авторської картини світу поетеси.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Апресян Ю. Д. Избр. труды. Лексическая семантика (синонимические средства языка) / Ю. Д. Апресян. – М. : Школа «Языки русской культуры», 1995. – 472 с.
2. Гумбольдт В. фон. Избранные труды по языкознанию / В. фон Гумбольдт. – М. : Прогресс, 2000. – 400 с.
3. Караулов Ю. Н. Языковая личность / Ю. Н. Караулов. – М. : Большая российская энциклопедия, 2003. – С. 671–672.
4. Пименова М. В. Языковая картина мира / М. В. Пименова. – М. : Флинта, 2014. – 108 с.
5. Plath S. The Collected Poems / Sylvia Plath. – New York : Harper & Row Publishers, 1981. – 351 p.

**Олеся Горченко
(Чернівці)**

ПРОБЛЕМАТИКА ПІДХОДІВ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ ІДІОСТИЛЮ

Стаття присвячена проблемі індивідуального стилю письменника в сучасній лінгвістиці. Розкривається сутність термінів для позначення індивідуального стилю автора, визначаються та порівнюються особливості підходів та методів до його аналізу з точки зору вітчизняних і зарубіжних науковців. Виділено такі основні підходи аналізу індивідуального стилю письменника: лінгвістичний, лінгвокогнітивний, лінгвокультурологічний, метод кількісного та якісного аналізу, філологічний підхід, літературознавчий і лінгвостатистичний підходи, метод градуальних опозицій.

Ключові слова: індивідуальний стиль, ідіостиль, картина світу автора, підхід, метод

Статья посвящена проблеме индивидуального стиля писателя в современной лингвистике. Раскрывается сущность терминов для обозначения индивидуального стиля автора, определяются и сравниваются особенности подходов к его анализу с точки зрения отечественных и зарубежных ученых. Выделены такие основные подходы к анализу индивидуального стиля писателя: лингвистический, лингвокогнитивный, лингвокультурологический, метод количественного и качественного анализов, филологический подход, литературоведческий и лингвостатистичний подходы, метод градуальных оппозиций.